

Léta Áron
Meghurcoltatásom története
2010

2010

Kedves Olvasó!

Amidőn kezdedben tartod a következő írást, talán nem sejtet, hogy mi is ennek az értéke. A dolog semmi különösét sem sejtet magáról és talán a terjedelme is megrettent, azonban garantálom, hogy egy nem mindennapi élettörténetet fogsz olvasni.

Bizonyára tudjuk, hogy mit jelentett az egyház életében az 1956 és annak eseményei. Eléggé sok mindent halhattunk róla, de arról már eléggé kevés tudomásunk van, hogy ezt hogyan is élte meg egy- egy olyan személy, aki amellett, hogy egyházát szolgálta, családjának épségére és óvására is gondolnia kellett! Az írásról csak röviden annyit kívánok mondani, hogy 1996-ban született meg, édesapám nyugdíjas éveinek kezdetén. Nem kívánok sem elvenni, sem hozzátenni, de ha majd elmerül benne az olvasó, akkor garantált a hidegrázás. Emellett beletekinthet egy emberi élet küzdelmébe, nehézségeibe és gyötrelmeibe.

Ne légy hát rest elolvasni, azonban a gyengébb idegzetű embereket figyelmeztetem, hogy eléggé szemléletes. Ez nem egy mese, nem is történet, hanem a szín tiszta igazság, amely arra kell buzdítson, hogy a múltat nem szabad és nem lehet eltemetni. Ezekről tudomást kell vegyünk és tudnunk kell. A célom nem az hogy gyűlölséget keltsek, hanem az, hogy az embernek felnyissam a szemét és ne csupán képzelgésben vagy fantázia szüleményekben éljünk.

A valóság hát legyen elgondolkodtató. Szolgálja épülésünket és a felvilágosodásunkat, hiszen gyökereink visszanyúlnak a múltba, ahonnan identitásunkat nyerjük.

Kolozsvár, 2010. június 7.

Léta Zsolt

Életemben a kellemetlenségek hamar bekövetkeztek azzal, hogy mint kulák csemetét nem engedtek be a moziba, az elég ritkán rendezett színházba és bálókba.

Szüleimnek cséplőgépjé volt, a gép mellé katonát állítottak, a gabonából csak keveset hagytak meg, sok volt a beadás és édesapám Aradon vett gabonát. Itt jó emberek segítettek ki, hogy kenyérünk legyen, sokszor azt sem tudtuk, hogy kitől, csak a molnár betette a kapunk belől az őrölt hintót vagy lisztet.

1951-ben felvételiztem a Bolyai Egyetem természetrajz és földrajz karán. Meg voltam az eredménnyel elégedve, hisz csak a román nyelv volt kissé nehéz. Vizsgák után haza küldtek azzal, hogy az eredményt közlik.

Nagy későn megkaptam az eredményeket, amely így hangzott: „Felvételi vizsgája sikerült, de felvenni nem tudjuk, így nem iratkozhat be első évfolyamunkra. ”Mégis felmentem Kolozsvárra, de semmit intézni nem tudtam, pedig Csehi Gyula fő-főhöz is elmentem, de ő sem tehetett semmit, hisz miniszteri határozat tiltotta.

Négynapig éhezés után (pénzem elfogyott) a Teológia unitárius karára bátorkodtam, elmondtam helyzetemet, tanácsuk az volt, hogy következő nap délelőttjén (10 órára) jöjjenek vissza. Megjelentem tehát és egy kisszámú tanári kar előtt vizsgáztam, s ezzel teológiai hallgatóvá is lettem. Örömem nem tartott sokáig, mert mint katonakötelesnek az a rendelet érkezett, hogy az első éves egyetemi hallgatóknak nem adnak felmentést, így lettem román katona három éven keresztül (1951-1954).

Miután a katonaságot elvégeztem, visszamentem a teológiára.

1958-ban segédlelkészi kihelyezést kaptam az Alsófelsőszentmihályi egyházközségbe.

Az Alsófelsőszentmihályi egyházközségnek csak négy hónapig voltam segédlelkésze, hisz 1959. január 30-án Marosvásárhelyi szekuritátéra idéztek, ahonnan nem engedtek szabadon. Ettől kezdődött életem legszomorúbb korszaka.

Az épületben bevitték egy fülkébe (cella) elég sokáig tartottak ott, végül kivétel és parancsot adtak: vetközzem le, felső ruhákat levettem s megállottam, új parancs: mindenét vesse le, pucérra vetköztettek, mindent elvettek, ami nálam volt, s szekuritáté

8 – sz. cellájába löktek be, ahol egy férfit találtam, ahogy mondta Malos Liviu volt a neve. Ez valóságos vallatóként viselkedett velem szembe. Többször kivitték, ételét nem tudta megenni, mert nagyon elkínózták – mondta ő. Két, három nap múlva engem is kivittek, ezzel megkezdődött a vallatás. A szoba közepére ültettek, ami furcsának tűnt, később láttam, hogy a székem a padlóhoz van szegezve. Nemsokára még egy tiszt is bejött, de csak az előbbi kérdezett.

Szépen beszélt, be is mutatkozott Suciu Mihai néven. Az én családi helyzetemről kérdezett, később az EMISZ-ről. Elmondtam, hogy hallottam a fiatalok bolondságáról, de erről nekem nem beszélt senki. Nem hitte és hazugnak mondott. Kikértem magamnak, s itt kezdődött a pofozás. Reggeltől késő délutánig ültetett a leszegett széken. Így ment három napon keresztül, de az igazam mellett kiállottam, amiért nagyon haragudott, ezért a sok pofozás, amit megsokalltam. Egyszer dühösön nekem szaladt, felállottam s azt mondtam: - Ha tovább pofozódik és hozzám nyúl, kitaposom a belét. Hátralépett s egy gombnyomásra három szekus jött be, akiknek Suciu azt mondta, hogy meg akartam verni, az egyik láncot vett elő és azzal ütött. Jól elvertek s a celláig vittek, ahová valósággal behajítottak.

Malos sajnálatát fejezte ki és biztatott, hogy mondjam meg azi gazat, ha nem akarom, hogy tovább üssenek.

Nemtudom mennyi idő után egy WC melletti sarokcellába dobtak be, ahol két szalmazsák volt és egyéb semmi. Ha jól emlékszem február volt és hideg. Meghültem, hisz egyik szalmazsákra feküdtem, a másikkal takaróztam.

Később jelentettem, hogy beteg vagyok, így adtak két pokrócot és gyógyszert.

A cellába továbbra is egyedül voltam, ha jól tudom 17 napot voltam egyedül, de programot készítettem s így jobban teltek a napok, a koszt sem volt rossz.

Még egy találkozásom volt Bihari szeku főnökkel, amikor Sándor Balázs-al szembesítettek. Ő azt vallotta, hogy az EMIS tevékenységét tudatta velem, én tagadtam, mert ez volt az igazság. Később megkérdeztem Balázstól, „mért nem mondtad az igazat?” Amire azt válaszolta: „Fél vesém volt és nem akartam, hogy azt is tönkretegyék.”

Balázsnak a vallomását leírták és kiküldték. Én tovább tagadtam, amiért Biharitól egy jó verést kaptam és az ellőmbe tett, elkészített vallomást kényszerített, hogy írjam

alá. Hogy többet ne üssenek azt vallottam, hogy „eddig hazudtam és azért nem írtam alá”. Ezt a vallomást már előzőleg megírták.

Ezek után 1959. március 19-én elítélték és 10 évi bűntetést mértek rám és vagyonelkobzást.

A tárgyalás után a fogda 3-as számú cellájába zártak ahol, ha jól tudom nyolcan voltunk bezárva. Az étel gyenge volt, mindég éhesek voltunk. Az egyik börtönőr, Ruzsa – bácsi hozott néha a közjogiaktól megmaradt ételmaradékot.

A vásárhelyi fogdából egy meleg nyári napon egy vonatcellába zsúfoltak, úgyhogy a hőségtől fulladtunk meg s a vonatunk elindult. Szamosújvárra vittek, ahogy mondták –karanténba – tartottak. Itt létünk siralmas volt, sokan voltunk és őrzítő hőség, testünket piros kiütések lepték el. WC – t használni nem lehetett, a szag kibeszélhetetlen, a földön egymáson aludtunk. A hőséget lepedő mozgatásával igyekeztünk mérsékelni, ezt elé későn fedezte valaki fel.

A karantén után emeleti cellába vittek, ahol sorsunk elviselhetőbb volt, az étel bár gyenge volt, tehát éhesek voltunk, egy Sárbu Dezidesiu nevezetű cellatársunk az egyik rabort lekenyerezte úgy, hogy mindig jobb kosztot kaptunk, mint szomszédaink.

Meddig voltunk a cellában nem tudom. Egy nap kiszóllítottak, az állomásra vittek és marha kocsiba zárva vonatunk elindult, hogy merre azt nem tudtuk. Később tudtuk meg, hogy Brăilára vittek. Ott egy uszályba tömtek és egy részünket Grădinán, a másrészünket Stoineşte.

Stoineşte nehéz volt a víz, rossz volt, elrontotta a gyomrunkat. Szállásunk rossz volt, nádból préselt barak volt a szállásunk, ahova befújt a szél, hideg volt. Kezdetben kukoricát szedtünk, később a gátra hordtuk a földet, ami nem volt gyermekjáték. Egy köbméter föld felvételét kívánták, amit lehetetlen volt teljesíteni, de ha valaki kétharmadát megcsinálta mentve volt. Ha kevesebb volt a teljesítmény, a kapunál visszatartották, és a gumibottal megverték. A csere a továbbvonulás volt a kínzó, hisz előbb-menetelkor mindent vinni kellett: a padlásokat, talicskát, ásót, kapát. Esős idő esetén kínos volt a költözés, hisz jöttek a katonák, kiabáltak, ilyenkor az örök botoztak meg. Banditáknak neveztek.

Ősszel kukoricaszedés volt a kínzó, hisz erőnk nem volt ahhoz se, hogy a szálakat levágjuk a tárpénnyal. (Olyan csemete voltam, hogy 1m magasra felmáshztam a szálra s nem törött le.)

Máskor répaszedéssel foglalkoztunk, amiből ettünk, sőt a barátoknak is vittünk (csemege volt).

Szállásunk préselt nád volt, a szél befújta, a fedél kartonpapír volt, amire éjszaka zúzmara rakodott, nappal megolvadt s az ágyakat megvizesítette. Volt eset, hogy az ágyaláb elsüllyedt és az ágyak egymásra dőttek, az éjszak borzasztónak hatott.

Volt eset amikor nagyon zsíros ételeket adtak a kiéhezett emberek és az borzasztó hasmenést idézett elő. Volt úgy, hogy az örök lakása előtt vezetett el az utunk (téglahordás), az ajtó előtt a moslékot elloptuk, s jó csemegeként elfogyasztottuk.

Ételosztásnál a hordót otthagyták, a rabok rárohantak, főtt a „Caralin” s beborította a hordót kaparókat, s aztán nagyokat kacagtak, s ütlegetve riasztották vissz a társaságot. Nem csoda, hogy ilyenek történtek, mert mindent megettünk csihánt, lucernát, gyökereket.

A tél beálltával szomorú sors jutott. Négy órákkor hozták az ételt, s aztán takarítás címén kizavartak és 11 óraker engedtek csak a fűtetlen terembe.

Este a lefekvés tilos volt. Az ágyra ülve beszélünk el egymásnak élettörténeteinket. Előadásokat tartottak, énektanulás, táncbemutató. Az egyik társunk Szacsvai Gyuri, fűvészenekart szervezett hangszer nélkül.

Volt eset, amikor zimankós hidegbe kellett kimenni, szaladni kellett, ha az iram nem volt megfelelő ránk vertek. Kutyával voltak, azokat ránk uszították, a kitanult állatok nem haraptak meg, de vérhólyagot csíptek ránk.

Jött a tavasz, kivittek rőzsekötegeket hordani, térdígérő jeges vízbe, sárba kellett cipelni, sok helyen lyukak voltak, a lyukba estünk, átáztunk.

Másnap reggel a nedves ruha megfagyott rajtunk, de folytatni kellett a munkát. Késő este vittek be minket a szállásunkra, amikor a sáncban a víz is megfagyott, a bakancsot kimostuk a sártól s egy bakancs vízzel lábat mostunk és úgy mentünk be.

Sok volna mindent leírni, így hát a hazaengedéssel folytatom. Egy délután munka végeztével a kapura kifüggesztették, kiket engednek haza. Én nem vártam, tehát bementem a barakunkba. Már késő este volt amikor a „Káraliu” hivatott az ajtóhoz „Hai,

de când te așteptăm domnu anchetător”. A kolozsvári küldött fogadott. Szokásos beszélgetés után az ügyemre tért át.

Mért nem jelentettem? – kérdezte – nem tudtam, hogy ez így megy. „Ha tudta volna, jelentette volna?” Nem, feleltem én. „És mért nem?” – Mert soha nem tudtam volna a jó barátot, anyát, apát, testvért feljelenteni. – „De gondolja el, hogy az államot veszélyezteti. Igen de a lelkiismeret nem engedi, s meg vagyok győződve, hogy a törvényt is módosítsák, s a fentieket kivételezik. Még sok vita után kijelenti:

Ismerjem be, hogy hibáztam és máskor a feljelentést, megteszem. – Nem követtem és ezután sem követek hibát el. Aláírtam tehát, hogy hibáztam és kijelentette:
-Holnap különben engedjük haza.

Téli ruhába tartóztattak le és így engedtek haza.

Bráilára vittek, pénzt is adtak, de nem elegendő a jegy megvásárlására. Jegyet vettem ameddig a pénzem ütötte. Sehol sem kérdeztek meg, a jegyet sem kérték. Az utasok csodálkoztak rajtam és igyekeztek étellel ellátni. Hazaérve az egyik szomszédunk kijelentette: „Soha életemben ilyen sovány embert nem láttam”, jelzem 45 kg voltam.

Hazaérkezésem után közöltem Dr. Kiss Elek püspök úrnak hazaérkezésemét és felajánlottam szolgálataimat.

A legközelebbi válasza a püspök úrnak az volt, hogy Kiss Emília feladóval 400 lejt postázott. Később tőlük levelet is kaptam és én is írtam.

A Főtisztelendő úr az Iszlói egyházközségbe helyezett ki, de baj volt, mert a papilakot elfoglalta az iskolaigazgató, Csósz Ferenc. Ők két szobát, az egyik özvegyasszony a konyhát és én az irodát foglaltam el. Nem volt baj egészen a nőülésemig, amikor felkértük a lakókat, hogy költözzenek ki. Az özvegyasszony megtette, de Csósz nem. Lakás számára lett volna, de az iskolával szembeni lakás közelebb és jobb is volt.

Kérésünket nem teljesítették, sőt támadni kezdtek. Az esperesi hivatal akaratával törvényre adtuk a Csósz házaspárt.

A vallásügyi hivatalhoz idéztek és Jankó Árpád fő inspektor úr parancsot adott : „A pert vonják vissza.” Minden további nélkül, ha Csósz kiköltözik. Követelte, hogy a papilakot osszuk meg. (Így nekünk az iskola és a kis konyha jutott volna.) Nem egyeztem

bele. Nagy veszekedés után az Inspektor úr elszaladt, azzal, hogy: „Nem sokáig viseli a palástot!”

Ezek után egy szép napon Borsos Tamás utcai securitatéra idéztek. Csúnyán viselkedtek, papúrnak szólítottak, újabb börtönbe jutással fenyegettek. A vád a következő volt:

- 1.- Államellenes magatartású vagyok.
- 2.- A párt munkáit rosszindulattal kommentálom.
- 3.- Az iskola menetét akadályozom.
- 4.- A kollektíva dolgait akadályozom.
- 5.- A néptanács vezetőségét blamálok, az elnököt cigánynak mondtam.
- 6.- A postás kisasszonyt kikezdttem.

Amikor mindezeket a szememre hányták kijelentettem: „Ezekből semmi sem igaz. Én nem is akarok mentegetőzni, maguknál nem is lehet, de arra kérem, hogy indítsanak vizsgálatot, s amennyiben egyet is igaznak tartanak vállalom a legtovább menő büntetést, s ha nem igazat mondanak, azokat büntessék meg, akik mindezeket maguk elé terjesztették.

A felsorolt pontokat tisztáztam.

Megfenyegettek és azzal bocsátottak el, hogy vigyázzak, mert vissza kerülök

Mindezek után látva, tapasztalva, hogy ellenségeink veszedelmesek, kértem központunkat és a Főtisztelendő urat, hogy (4 év) ezek után engedje meg, hogy Firtosmartonosba mennyünk át, amit Kiss Elek főtisztelendő úr helyben is hagyott.

A következő állomáshelyünk Jánosfalva volt.

Jánosfalváról Kovács Lajos püspökünk akaratából és kérésére a jánosfalvi gyülekezetből a Lupény – Vulkáni gyülekezet gondozását vettem át. Itt nem volt könnyű, hisz szórvány gyülekezetet kellett gondozni, de mindezt szívesen végeztem.

A lupényi parókia és kertje igazi falusi környezetet, a 72 ári terület elegendő zöldséget és gyümölcsöt biztosított. Jövedelem is volt, hisz három családért és egy raktárért (iskola volt) fizettek házbért minden hónapban. Örömlenket egy államhatósági irat szegte, és tudunkra hozták, hogy az egyházi épületünk a szénkitermelés miatt lebontódik.

1979 év végén az állam és főhatóságunk közt íratlan megegyezés történt. Főhatóságunk templom helyett templomot kért. Végül a cserébe egyeztünk meg. E szerint a régi épülettömb helyett két épületet adnak, egyik lelkészi lakás, másik templomhelyiség. 1980 júniusában a szénkitermelés miatt az egyház épülete szakadozni, repedezni kezdett.

Először a fecskék hagyták el fészküket, nem sokra rá nekünk is mennünk kellett. Feleségem a három gyermekünkkel a híveknél találtak szállást, én a roskadozó épület fűskamrájában készítettem priccset (szállást). Eltávozni nem lehetett, hisz az ajtókat nem lehetett bezárni, a másokat nem lehetett kinyitni. Az emberek mindent loptak el, a patkányok mindent ettek meg.

Az ígért lakásokat nem üritették ki. Üres lakás volt ugyan, de eszük ágában sem volt, hogy intézkedjenek. 10 hónapig nem volt hol istentiszteletet tartani. Bútoraink a kertben voltak, az egyházi dolgok szintén, két hét után az egyik épületből az egyik lakó, két szoba- konyha épületből kiköltözött s ide beköltözhattunk. A többi lakókat nem engedték kiköltözni, s évődtem: „Mit tegyek?” Az egyik nyugdíjas építésmérnök tanácsa oldotta helyzetünket meg. Forduljunk a felsőbb fórumokhoz. Így írtunk a helyi, majd a megyei és végül a Vallásügy hivatalnak. Ez sem volt eredményre vezető. Ekkor tanácsolta a mérnök, hogy küldjünk egy memorandumot az Államtanácsnak. Így írtunk (Tárgujiui postahivataltól), erre hozzánk érkezett három férfi: egyik az Államtanácsból, másik a Vallásügyitől és a harmadik a dévai Inspektor. Kihallgattak, elbeszélgettünk, elmondtam panaszomat s ezután a Néptanácshoz mentek. Nem sokra rá a lakókat is kiköltöztették, de számunkra következett a jaj és a baj. Mindenért büntették, az iskolában háttérbe szorították, blamálták.

A nagyobb fiamat 10. osztályba nem engedték. Megkérdésekor az osztályfőnöke nekem azt válaszolta: „Aveți un ficior revoltător nu are loc la noi.” Iratait kivettem s a Bárbăteni bányánál kaptunk neki állást. Később estibe íratam be, aminek elvégzése után egyetemre iratkozott be, amit el is végzett. A két kisebbet, Sándort és Zsuzsát sikerült a megyéből kivinni, így Sándor Csombordon, mint állategészségügyi technikus, Zsuzsa a Bethlen Kollégiumban érettségizett.

A fiú 1987-ben munkahelyet keresett. Kezdetben a havadtői kollektív gazdaságnál (Rava is) tevékenykedett, de nem bírva a túlkapásokat, a részegeskedéseket eltávozott.

Levelezve Érmihályfalvi barátaival, biztatást kapott, hogy ott egészségügyi posztot tudnak biztosítani.

Így kapott Selinden állategészségügyi állást, amit nagy odaadással, a vezetőség meglegedésére végzett. Így következett be, hogy a gazdaság vezetősége doszárt készített és beküldték Nagyváradra, hogy a munkakönyvét csináltassa meg.

Váradon kijelentették, hogy határzónában van, nem megbízható politikai szempontból és keressen máshol munkahelyet. Munkahelyet ígértek Livezeni üzemben. Rakowszki Ernő a munkahelyet biztosnak mondta, s mégis kijelentette, hogy még várni kell. Várt s vártunk tehát. Közben 1987 áprilisában családomba szaporodás történt, megszületett a Zsolt nevezetű fiunk.

Egyik reggel elment, hogy a kisfiúnak tejet vásároljon. Megjegyzendő, hogy akkor nem volt könnyű tejet vásárolni. Elment tehát és vártunk, hogy hazajöjjön, de hiába vártuk. Ekkor 1988. május1-et írtunk. Eltelt tehát 16 nap s nem jött haza. Környéket összejártam, de senki nem tudott róla.

1988. június16-án, eddigre szinte felismerhetetlenné válva hozták a lupényi kórház hidegházába, s onnan 1988. június18-án temették el a lupényi református egyház temetőjébe.

Câmpului Neagon felüli, úgynevezett Poianan találták meg az erdőbe felakasztva. A tettesekről is tudomást szereztünk: Hațegon Veronica közölte, hogy a tettesek négy férfi volt: Frătuți Ion, Manilia Gheorghe és a testvére (utóbbi nevét Veronica nem közölte) és egy civilbe öltözött milicista. Az üldözőkről tudatott egy Câmpului Neag-i lakos is, de nagyon kért, hogy ne közöljük senkivel, mert az életünkkel játszunk. Többször kaptunk figyelmeztetést is, írásban is és ismeretlen személyektől. Az eset megrázott és elhatározásunk az volt, hogy parókiát változtattunk, ez nem ment hamar, hisz Kovács Lajos püspök úr semmiképpen sem akarta eltávozásunkat. Tehát maradnunk kellett.

Ez idő alatt is rettentő dolgok zajlottak le életünkben. Lakás helyett lakást adtak, szép, jó épületet, templom helyett egy valamikori báltermet, aminek a nyugati részében egy-két szoba – kamra – fürdőszobát alakítottunk ki.

A leányunknak bútorokat vásároltunk (a magyarba szököttek szüleitől). Egyik reggel melyek a templommal szembeni lakáshoz, megdöbbsentem, hisz a lakás fel volt törve, az

ide elhelyezett szekrény, kredenc, fürdőkád, kukoricaőrlő, cirkulus és még más dolgok, amelyeket ide helyeztem el, eltűntek.

Hiába értesítettük és írtunk a rendőrségnek, mert hiábavaló volt. Maradtunk hát a kárral. Ezzel nem ért véget a kellemetlenkedés. 1988 – ban ősz idején, egy szép napon a templom mögötti kertben foglalatzkodtam, amikor megjelent Mogos nevű néptanácsi alkalmazott és közölte, hogy a kertben az építési munkálatokat megkezdik. Mondtam, hogy ezt csak a püspökség engedélyével tehetik. Az illető eltávozott és körülbelül egy félóra múlva megjelent 6 civil és 15 katona és a kerítéseket kezdték leszedni. A postára mentem, hogy telefonáljak a püspökségnek. A telefonista nő figyelmeztetett – să țiți că durează – vártam tehát és hosszas várakozást megunva a petrozséni postára mentem, de innen sem tudtam telefonálni. Vulkánból a petrozséni lelkész hívta fel, aki a történeteket közvetítette a központunkkal.

Visszamentem a templomhoz és megdöbbenve láttam, hogy a templom melletti szeneskamrát és ugyancsak közelben lévő raktárt feltörték, a közelben lakók az abban tárolt dolgaimat hordják szét. A katonák nagy kedvtelenséggel szórták szét a hab tisztáruca és lúdtollakat, amivel megtöltötték az egész kertet, az egyik katonát megszólítottam: „Milyért teszitek ezt? Nem gondoljátok, hogy valaki komoly árakat fizetett?” A másik odakiáltotta: „Hai demolare!” Egyes dolgokért közelebb akartam menni, amikor Mogos mérnök figyelmeztetett, hogy ne menjek közelebb, mert baj lehet.

Később a templom mennyezetét törték mintegy négyzetméteren fel, semmit nem vittek el, csak a perselyládát törték össze, amelyben nem volt sok pénz. Ezt is jelentettük a rendőrségnek, ki is szállottak, fényképeztek, irogattak, de semmi következménye nem lett.

Az egri események, amit nagy felháborodással kommentáltak a románok, egy éjszaka 17 ablakszemet vertek be a templomon. Ezek után a cserepek leszedését, a falak lebontását is megkezdték, azaz végezték. Én igyekeztem a rongálókat elhárítani, de még a hívek sem mertek a közelbe jönni. A magyar televíziót is kikértük. Kocka György egy férfitel, a miliciára és eljártak, de eredménytelenül, hisz azt mondták, hogy nekik senki jelentést nem tett.

Emlékszem egy napon 1988. október 20-án a város felső részéről jövet benéztem a megrongált templomba, ahol a gyermekek csíri-csáréztak. Kizavartam őket és csaknem

szemben lévő parókiára siettem. Semmi rosszra nem gondolva valaki hátulról úgy megütött, hogy eszméletemet vesztettem s csak arra emlékszem, amikor ismeretlen emberek a papilakra vittek. Ez alkalommal nem tettem jelentést hisz hiábavaló lett volna, maradtam hát hosszason tartó nyak és oldalborda fájdalommal és az arcomra adott ütésekkel.

Mindezek arra ösztököltek, hogy 21 év lupényi szolgálat után az áthelyezésemet kértem a Pipe-Szásznádasi egyházközségbe, ahol sajnos zaklatott lelkem nem talált nyugalmat és kérnem kellett nyugdíjazásomat, ami Dr. Erdő János püspök úr megértve gyengességemet meg is adott.

Ezeket igyekeztem leírni s önöknek a cél érdekében elküldeni.

Maradok őszinte tisztelettel.

Havadtó, 1996. október 21.

Léta Áron ny. lelkész

Megjegyezni kívánom, hogy Sándor fiammal kapcsolatban az ő halála alkalmából kiadott halotti bizonyítványt hamisan állították ki, ugyanis halála a Câmpului-Neag-i ügynevezett Poiana erdőben történt, a halotti bizonyítványt Uricani-ban állították ki, de halála helyül Erdőszentgyörgyöt nevezték meg. Tehát az állítás az, hogy nem itt, hanem Erdőszentgyörgyön halt volna meg.